יג: אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו. פי' בקונטרס בכלל כל העריות דכתיב ונכרתו (כל) הנפשות ולמה יצא כרת בלחודו דכתיב ואיש אשר יקח את אחותו וקשה דהיה לו לומר דלחודו בכלל כל העריות היתה לכן נראה לפרש דחייבי כריתות בכלל מלקות (ד) הן דהא גמרינן דבכל לאו איכא מלקות מן והיה אם כן הכות הרשע ולמה יצאת כרת בלחודו שהרי אחותו כתובה היתה עם העריות בלחודי מות ונכרתו הנפשות אלא לכך יצאת בקדושים לדונו בכרת ולא במלקות כלומר אין חייבי כריתות לוקין:

רבי יצחק אומר חייבי כריתות בו'. (ה) וקשה (ה) הרי יצחק לאו דכל כריתות למה לי דהא אסיקנן דקרבן לא בעי אזהרה ושמא יש לומר דנכתבו לענין ימיא מידי דהוה אלאו שבכללות ולאו הניתק לעשה:

ורבי עקיבא מאי טעמא. נהי (ו) דאם חייבי מיתות אם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין לו (ו) ומה כך ולענבל ליה תלמי:

ברשעה המסורה לב"ד הכתוב מדבר. וטעמא דרבי עקיבא משום כדי רשעתו ולפי זה בחייבי מיתות דלא התרו בו למיתה לגיכא מיתה והתרו בו למלקות דהשתא ליכא אלא רשעה דמלקות לקי וקשה דבעלמא (שבת קנד.) (ז)פריך גבי לאו דממחר לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד הוא ואין לוקין עליו ואף כי ליכא התם רשעה דמיתה וי"ל דהתם היינו כרבא דמוקי למילתיה דרבי עקיבא בהתרו בו למלקות ואפילו הכי לא לקי דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין ואין לוקין עליו (ח):

מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף בו'. לאפוקי הני דהוי קום ועשה וקשה דא"כ (ט) מה אמר פרק בתרא דעירובין (דף נ"ו.) לר"ע דאמר כי כתיב ושמרת את החוקה לפקח ואי איתא לר' אבין דאמר השמר לא תעשה הוא הא דתנן (כריתות דף ג.) פסח אין לו קרבן מפני שהוא קום ועשה ואם איתא קום ולא תעשה הוא ומאי פריך הא מ"מ איכא דומיא דעבודת כוכבים דהוי שב ואל תעשה וחא מה שתעשה וי"ל דמכל מקום קשה

ישנו בכלל מלקות ארבעים דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר *חייבי כריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין להן (ו)ר' יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות מ"מט דר' ישמעאל דכתיב (1)אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת וכתיב (2)והפלא ה' את מכותך (3)הפלאה זו איני יודע מה היא בשהוא אומר (4)והפילו השופט והכהו לפניו הוי אומר הפלאה זו מלקות היא וכתיב אם לא תשמור לעשות את כל וגו' אי הכי חייבי עשה נמי אם לא תשמור כתיב וכדרבי אבין א"ר אילעי (5)דאמר רבי אבין א"ר אילעי כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה אי הכי לאו שאין בו מעשה נמי (1)לעשות כתיב לאו שניתן לעשה נמי דומיא (7)דלאו דחסימה השתא דאתית להכי כולהו נמי דומיא דלאו דחסימה ור"ע מאי טעמא (3)כדי רשעתו (8)משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ור' ישמעאל הני מילי מיתה וממון או מלקות וממון אבל מיתה ומלקות מיתה אריכתא היא ולרבי עקיבא אי הכי חייבי כריתות נמי מאי אמרת שאם עשו תשובה השתא מיהת לא עבדי אמר רבי אבהו (9) בפירוש ריבתה תורה חייבי כריתות למלקות דגמר (4)לעיני (5)מלעיניך מתקיף לה ר' אבא בר ממל אי הכי חייבי מיתות ב"ד נמי נגמרם (6)מעיני מלעיניך דנין לעיני מלעיניך ואין דנין מעיני מלעיניך ומאי נפקא מיניה והא (7)תנא דבי ר' ישמעאל (7)ושב הכהן (8)ובא הכהן זו היא שיבה וזו היא ביאה ועוד לגמור מעיני מלעיני דהא גמור לעיני מלעיניך קבלה מיניה רבי שמואל בר רב יצחק כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר *חייבי כריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין להן (6)ר' יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות מ"מט דר' ישמעאל דכתיב (1)אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת וכתיב (2)והפלא ה' את מכותך (3)הפלאה זו איני יודע מה היא בשהוא אומר (4)והפילו השופט והכהו לפניו הוי אומר הפלאה זו מלקות היא וכתיב אם לא תשמור לעשות את כל וגו' אי הכי חייבי עשה נמי אם לא תשמור כתיב וכדרבי אבין א"ר אילעי (5)דאמר רבי אבין א"ר אילעי כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה אי הכי לאו שאין בו מעשה נמי (1)לעשות כתיב לאו שניתן לעשה נמי דומיא (7)דלאו דחסימה השתא דאתית להכי כולהו נמי דומיא דלאו דחסימה ור"ע מאי טעמא (3)כדי רשעתו (8)משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ור' ישמעאל הני מילי מיתה וממון או מלקות וממון אבל מיתה ומלקות מיתה אריכתא היא ולרבי עקיבא אי הכי חייבי כריתות נמי מאי אמרת שאם עשו תשובה השתא מיהת לא עבדי אמר רבי אבהו (9) בפירוש ריבתה תורה חייבי כריתות למלקות דגמר (4)לעיני (5)מלעיניך מתקיף לה ר' אבא בר ממל אי הכי חייבי מיתות ב"ד נמי נגמרם (6)מעיני מלעיניך דנין לעיני מלעיניך ואין דנין מעיני מלעיניך ומאי נפקא מיניה והא (7)תנא דבי ר' ישמעאל (7)ושב הכהן (8)ובא הכהן זו היא שיבה וזו היא ביאה ועוד לגמור מעיני מלעיני דהא גמור לעיני מלעיניך קבלה מיניה רבי שמואל בר רב יצחק כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות דהא גמור לעיני מלעיניך קבלה מיניה רבי שמואל בר רב יצחק כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ברשעה המסורה לב"ד הכתוב מדבר (6)רבא אמר אתרו ביה לקטלא כ"ע לא פליגי דאין לוקה ומת כי פליגי דאתרו ביה למלקות (8)רבי ישמעאל סבר לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו ור"ע סבר (9)לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו ור"ע אי הכי חייבי כריתות נמי לאו שניתן לאזהרת כרת הוא א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא (9)חייבי כריתות לא צריכי התראה (10)שהרי פסח ומילה (7)ענש אף על פי שלא הזהיר ודלמא אזהרה לקרבן (1)דהא פסח ומילה דלית בהו אזהרה (2)לא מייתי קרבן (3)התם לאו היינו טעמא אלא משום (4)דאיתקש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה לאפוקי הני דקום עשה רבינא אמר לעולם כדאמרינן

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הל"ז וסי"ל מהל' איסורי ביאה הל"ז סמג לאין קה:

י ב מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הלכה כ:

יא ג מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל"ח והל"ט:

ד ומיי' פי"ח מהל' קרבן פסח הל"ב וסי"ל מהל' מילה הל"ח):

יב ה מיי' פי"ח מהלכות סנגנות הלכה כ סמג עשין רינ:

מוסף רש"י

חייבי כריתות בכלל היו. כל חייבי כריתות של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות הטעות ולמה יצאת כרת בעריות. בראחותו. דכתיב בקדושים תהיו ואיש אם יקח את אחותו וגו', לדונו בכרת ולא במלקות. אם התרו בהן, ולא"ע דכתב נמי נפשים בלחודם נה פרשה, לדבר שנתחדש בה נפשים, לכתבולה (מגילה ז:). זו היא שיבה זו היא ביאה. לומר יגמיע גזרה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה לו תרוייהו ביאה (נדה כב: וראה רש"י שרובין נא. בארוכה). לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. שלא יעשה כן מתחמיר עליו מיתת ב"ד (שרובין י:. ב"ק עז:). אין לוקין עליו. למיתת ב"ד הוא עונש של לאו (כ"ק שם) אפילו לא התרו בו למיתה והתרו בו למלקות. דהשתא לא מיקטיל, אפילו הכי לא לקי. דלאזהרת מיתה ניתן ולא למלקות (שרובין שם. וכנ"ל סנהדרין פו:). מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה. וחייבין שנגנתו חטאת, דכתיב לעיל מהיב עז בת שתה לחטאת. אף כל שב ואל תעשה. שזדונו כרת ושגגתו חטאת (כריתות ג.).

רבינו חננאל

כל חיובין שבתורה שיש בהן לאו ישנן בכלל מלקות ארבעים חוץ מלאו שאין בו מעשה ולאו שניתק לעשה דבעינן לאו דומיא דלא תחמוס שור בדישו וסמיך ליה קרא לחייבי מלקות וקסבר מלקות ומיתה ומיתה אריכתא היא ואינה שתי רשעיות כגון ממון ומלקות. ובא ר' אבהו ופירש טעמא דר' עקיבא ואמר בפירוש ריבתה תורה חייבי כריתות למלקות דגמר לה ג"ש לעיני מלעיניך. בחייבי מלקות כתיב ונקלה אחיך לעיניך ובחייבי כריתות כתיב ונכרתו לעיני בני עמם מה לעיניך דכתיב התם מלקות אף לעיני דכתיב בחייבי כריתות ואקשינן לימר נמי ג"ש מעיני דכתי' באשת איש שנינתה דהיא חייבי מיתות ב"ד ונעלם מעיני אישה מלעיניך דמלקות ויהיו חייבי מיתות ב"ד במלקות: ורתי' ואסיקנא כתיב כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות. ברשעה המסורה בב"ד כגון מיתה ומלקות הכתוב מדבר אבל חייבי כריתות (שהיא) [היא] רשעה המסורה בידי שמים: רבא אמר בחייבי מיתות ב"ד בדאתרו ביה למלקות ולא התרו ביה למיתה פליגי ר' ישמעאל סבר לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו ור' עקיבא סבר אין לוקין עליו. ואקשינן לר' עקיבא חייבי כריתות נמי לאו שניתן לאזהרת כרת הוא. ודתו משמיה דרבא חייבי כריתות לאו בני אזהרה נינהו שהרי פסח ומילה ענש אע"פ שלא הזהיר: (1) ודלמא פסח ומילה משום דלא מייתי קרבן הוא דלא כתיבא בהו אזהרה דהא לא אתיא אזהרה אלא לחייב השוגג בקרבן. ודתי' לאו משום הא' טעמא לא מייתי קרבן בפסח ומילה אלא משום דאיתקש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ולא תעשה ועשה בשגגה (מר' חייב) (מיתייב) קרבן למעוטי פסח ומילה דקום עשה רבינא אמר (רבי)

מסורת הש"ס

א) [לקמן נב: מגילה ז: כתובות לה: כריתות ג:]. ב) [שבת קלח: ע"ש תמורה כ:]. ג) שבועות ד. לו. סוטה ה. עירובין לו. זבחים קו. ע"ש מנחות לו: לט: ע"ז לח:]. ד) [פסחים מח: לקמן סו.]. ה) כתובות לו. [נעול ד: יומ"ב]. ו) עירובין נא. תולין פה. יבמות יח: נדה כב: יומא כ: מיר ה: כריתות ח: מנחות ד. מה: כריתות לב. ז) שבועות ב., ח) [שבת קנד. עירובין יח: כ"מ עד: סנהד' פו: שבועות סט.]. [בכ"מ: אזהרה]. ט) [כ"מ: אזהרה]. י) כריתות ג., כ) [שם שבת סט. קנב: קנד:]. ל) [ויקרא כז, מ) [נ"ל אשר]. נ) [בכריס כהן]. ס) [מו"ק מלוגע פרסה ז]. ע) [נ"ל התוספות הלכה]. פ) [נ"ל אמר]. צ) [ומש"ל תוס' כ"ק עד: ד"ה הוה ליה כו' וע"ע תוס' שבת קנד. ד"ה גלאו].

תורה אור השלם

1. אם לא תשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתובים בספר הזה ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יי אלהיך:
דברים כח נח
2. והפלא יי את מכתך ואת מכות זרעך מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים ונאמנים:
דברים כח נט
3. והיה אם בן הכות הרשע והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר: דברים כה ב
4. ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות אחתו נלה עונו ישא: ויקרא כ יז
5. ארבעים יכנו לא יוסיף פן יוסיף להכותו על אלה מכה רבה ונקלה אחיך לעיניך: דברים כה ג
6. והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעלה לריח ניחח ליי ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת:
במדבר טו כד
7. ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירות הבית: ויקרא יד לט
8. ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא הוא: ויקרא יד מד

גליון הש"ס

גמ' ר"א אסר אתרו ביה לקטלא. עי' כרי"ה ותמה"ן פוף מקמתין: שם ר"י אבר לאו שניתן. עי' סנהדרין דף ט ע"א: שם חייבי כריתות ל"צ התראה. עי' יומות דף נה ע"א כרש"י ד"ה לכרת מתנה: שם התם לאו ה"ב. עי' כ"ק דף קה ע"ב תוספות ד"ה מאי. שבועות דף יח ע"ב תד"ה ל"ת. זבחים דף קז ע"א תד"ה מזהרה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כפירוש ריבתה תורה חייבי כריתות

(ב) גמ' ר"ע אסר אתרו ביה לקטלא. עי' כרי"ה ותמה"ן פוף מקמתין: שם ר"י אבר לאו שניתן. עי' סנהדרין דף ט ע"א: שם חייבי כריתות ל"צ התראה. עי' יומות דף נה ע"א כרש"י ד"ה לכרת מתנה: שם התם לאו ה"ב. עי' כ"ק דף קה ע"ב תוספות ד"ה מאי. שבועות דף יח ע"ב תד"ה ל"ת. זבחים דף קז ע"א תד"ה מזהרה:

(ג) תוס' ד"ה ר' יצחק וכו' בכלל מלקות היו ה"ל: (ד) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (ה) שם ד"ה ור' עקיבא וכו' נהי דחייבי כל"ל תוכיח אלא נמ"ל: (ו) בא"ד מה כך כל"ל ואת"ל ומתוך: (ז) שם ד"ה מה עבודת כוכבים וכו' דא"כ מאי פריך פ' בתרא דעירובין וכו' מה שתעשה הוא וי"ל:

(ח) תוס' ד"ה ר' יצחק וכו' בכלל מלקות היו ה"ל: (ט) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (י) שם ד"ה ור' עקיבא וכו' נהי דחייבי כל"ל תוכיח אלא נמ"ל: (כ) בא"ד מה כך כל"ל ואת"ל ומתוך: (ל) שם ד"ה מה עבודת כוכבים וכו' דא"כ מאי פריך פ' בתרא דעירובין וכו' מה שתעשה הוא וי"ל:

(מ) תוס' ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (נ) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (ס) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (ע) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (פ) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא: (צ) שם ד"ה ר' יצחק וכו' דהא אסיקנא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com